

Intriotus:

„Rozpomeň se na slitování svá, Hospodine.“ (Žalm 25:6)

Čtení ze staré smlouvy, ze Žalmu 119, verše 97 až 105.

Čtení z Nové smlouvy, z epištoly napsané Židům, 4. kapitoly, verše 12. a 13.:

„Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce.

Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat.“

Čtení z evangelia Janova 6. kapitoly, verš 63:

„Co dává život, je Duch, tělo samo nic neznamena. Slova, která jsem k vám mluvil, jsou Duch a jsou život.“

Čtení s Duchem svatým / Cesty ke zbožnosti

Kdybych to měl říci s mladými, tak je to: „Boží čtení!“ Když čteme z 1. dopisu Timotejovi, ze 4. kapitoly 8. verš, je v něm: „**Cvičení těla je užitečné pro málo věcí, avšak zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí.**“ Pak se nemůžeme nezeptat - a udělal by to každý - co je to ta zbožnost. Jaká zbožnost je dobrá a jaká marná. A odpovídáme si, že ta nejlepší zbožnost je Kristus v našem životě, kterého mohou odezírat naše děti a v našem jednání číst celé naše přirozené okolí. Když si říkáme nad chlebem a kalichem, že všechna Boží (i naše) čest a sláva je skrze něho (Krista), s ním a v něm, není to říkanka, ale vyjádření nezbytného. Pro dnešek i pro život věčný. To je vše, co skutečně potřebujeme - je Kristus v nás. Pro nás, pro svět a lidskou společnost, pro stvoření a přírodu potřebujeme Krista v sobě. Na tuhle zbožnost, jež je životem v moci Pána Ježíše Krista uprostřed tohoto světa v běhu všedních dnů, čeká také Bůh. Když se do nás vložil, chce aby to bylo na nás vidět.

Zda jsme byli křesťané a nebo barbaři, to ale ukážou až naši vnuci. Židovská moudrost říká, že „židovství se nedá měřit tím, zda někdo má židovské předky, ale spíš tím, jestli bude mít také židovské vnuky.“ Takže, až naši potomci, dokonce přes jedno koleno dovedou ohodnotit naši zbožnost. A nebudou mít žádnou výhodu, protože je samotné se stejným odstupem taky posoudí až dějiny.

Ten odstup je dobrý jednak proto (1), že do toho má co říci čas. A těch čtyřicet a více let, než přijdou vnuci na svět a než poberou rozum dostatečně ukáže, zda na našem životě bylo něco následovníhodného a věčného, nebo ne. A pak proto (2), že zbožnost se nedá vyčíst z kronik, které o sobě píšeme my sami. My sami mluvíme o sobě se shovívavostí, se zalíbením a nebo s příliš přísným soudem. Ta se ukazuje na pozadí, na plátně dějin tohoto světa. Zda v nás mezi lidmi přicházel Kristus dnes a tady, to se nedá hodnotit mimo rámec zeměpisu, dějepisu a dokonce ekonomie. To vše má vliv na hodnocení - zda jsme byli zbožní A na hodnocení takových dopadů na společnost potřebujeme čas. A naposled (3), ten odstup nás nechává v napětí a udržuje v bdělém stavu naší mysl. My samo o sobě nemůžeme konečně říct: „Ano!“ ale jen voláme, „Pane, smiluj se, sami cestu nenajdeme!“

Ve vědomí svých bíd se tedy snažíme, abychom některé věci nepředali a osvobodili svoje děti k odvážnému hledání. Protože už nyní víme - stačí být vůči sobě poctivými - že jsme dost věcí ve svém vlastním životě nezvládli. Židé, podle slov jedné své rabínky, „dělají děti právě tak, aby jim nepředávali identické dědictví, reprodukují se tak, aby se něco přestalo reprodukovat.“¹ A tedy: „Pane, osvobod' moje děti od toho, co jsem nezvládl!“

A co naše děti osvobozuje? Co jim dává možnost přestat opakovat naše chyby? Jsou to naše navyklosti, tradice a naše pochopení duchovních věcí? To ale kostel od kostela a generaci od generace bývá jiné. A když má mít zbožnost naději pro život nynější i budoucí, nejen na jednu či dvě generace a máme se v té zbožnosti cvičit, jak to máme dělat? Kde je svoboda neopakovat chyby otců?

¹ Jak rabíni dělají děti, Delphine Horewilleurová, nakl. Garamond 2019, přesně cituji: „Židé dělají děti právě tak, aby jim nepředávali identické dědictví, reprodukují se tak, aby se něco přestalo reprodukovat.“

V Ježíši Kristu, jehož charakter si osvojujeme křtem a vzděláváme jej vyučováním. Tím, že jdeme spolu s Kristem. A já připomínám postupně nástroje, kterými si osvojujeme Kristův charakter. Modlitbu přítomného okamžiku (1), osobní a hlubokou modlitbu, která nás vede k učenictví (2), tedy k předávání toho, co jsme dostali. Pak zase vysvětluji tajemství prostřeného stolu Večeře Pánovy (3), jak jsem to udělal minule. To jsou skvělé nástroje a dnes k nim přidám ještě to „Boží čtení“, to čtení s Duchem svatým.

Čtete vůbec? Konstantin Sulimenko tady na stupínku minulou neděli večer řekl otevřeně, že nečte a znělo to skoro tak, že už nikdo nečte a že to vlastně nejde. Konstantin poslouchá... Tomáš Sedláček v pátek v rozhlase řekl,² že jsme kdysi uměli a chtěli číst a nebyly dostupné knihy a dnes jsou knihy, mnoho skvělých knih a není čas je číst.

Pokud se vyložíte do křesla a nebo dokonce položíte do postele s tím, že si budete číst z Bible, možná vám to půjde. Nejspíš ale usnete. A to je dobře, pěkně se vyspěte, potřebujete to. Taky si nemyslete, že vás budu učit, abyste vyslovili nějakou formuli, kterou Ducha svatého pozvete, aby to bylo to pravé čtení. Už jsem také slyšel přivítání Ducha svatého. Každému to jeho, prosím... Ale pravou asi bude, že Duch svatý je všude a vždycky na nás spíše čeká, než aby přišel na naše pozvání či čekal na naše přivítání. On je tu, on je s námi.

Četli jsme, že Boží slovo je „živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce.“ Tím se dá říci, že už to samo Boží slovo je hlasem Ducha svatého. Dokáže rozdělit od sebe duši a ducha.³ Nechce po nás to, co sami nemůžeme ovlivnit a co neumíme rozlišit. Zná anatomii našich myšlenek. Je mu jasno, co je naše kostra, kosti a klouby - co je tedy pevně dáno - a co měkké tkáně, morek, svaly, nervy a mozková tkáň - tedy co se dá ještě rozvíjet a co nemá zbytečně zakrnět, chřadnout či ubývat. Slovo Boží nás vykostí dokonale a rozsoudí, co jsou naše dobře a rádoby zbožné myšlené touhy a co dobré úmysly našeho srdce pod vlivem Ducha svatého.

To je pravé náboženství, jak říká trapistický mnich Karel Satoria. Tento nesmírně zajímavý člověk, v současné době kaplan na Vyšší odborné škole publicistiky, připomíná ve své knize Život je sacra zajímavě! že „náboženství, latinsky religio je re-legere, znovu-čtení. Pročítání se, nespokojenost s prvním a druhým čtením. Je třeba se pročíst až k tomu svatému“⁴ k tomu sacru.

A já říkám zcela prakticky. Chceš si číst Bibli a chceš aby to bylo Boží čtení? Teď jde o to, když jsi sám. Tak si, prosímtě, stoupni, aby se ti dobře dýchalo. Dej knihu na nějaký stojan. Můžeš samozřejmě improvizovat, jen při tom nedělej nic jiného. Čti nahlas! Čti opakovaně, dvakrát či třikrát. Nespěchej. Poslouchej toho Ducha svatého, který z tebe mluví. Případně si svůj hlas nahraj na mobil a poslechni se. Buď náročný na svou češtinu, na svůj hlas, na výslovnost, koncovky a melodii textu. Zůstaň ale přirozeným, nedělej ze sebe, co nejsi. Ještě bych radil, abys při čtvrtém či pátém opakování začal používat své tělo; gestikuluj, žij ten příběh. Už jen říci „Pán!“ je úklonou, ta v tom jazyce přímo je.

Můžeš si připadat trapně. Ale proto jsi sám jen Ty a Duch svatý. Určitě u toho neusneš. Zato budeš mít jasný pocit rozdělení duše a ducha. Bude ti jasno, že tohle Bůh nechce a toto ano. Tolikrát se mi zdá, že to, co je v Bibli ani neumím dobře vyslovit. Napadají mne při čtení spousty otázek; musím zastavit a počkat. Mažu záznam za záznamem a znovu si nahrávám a zase mažu. Vidím svou bídu a hloubku Boží milosti.

Nevěnoval jsem se teď společnému čtení. Tak pokud budete číst společně, zkuste se při čtení střídát, pak podruhé číst sami a pak ještě číst společně nahlas (je k tomu třeba dirigent). Dobrá rada je mít místo odkud se čte a kam jeden po druhém přistupuje. Elipsa, mandorla a v ní proti sobě stůl Páně a slovo stolu a slovo textu se vzájemně oslovují.

² <https://www.facebook.com/rozhlasplus/videos/223962625672228/>

³ Myslí hebrejsky na duálního člověka. Duši a ducha. Nikoli podle řeckého myšlení na tělo, duši a ducha.

⁴ Život je sacra zajímavě, Marek Orko Vácha a Karel Satoria, nakl. Cesta 2013

Tradice říká, že to čtení s Duchem svatým (Lectio divina - Boží čtení)⁵ má pět kroků a dobře je ilustruje i naše dnešní Večeře Pánova. Tam musí zaznít slovo Kristova, ustanovení Večeře Pánovy tak, jak to řekl Pán. Samo **čtení** (lectio) - svolalo nás přece Slovo, to je to první. **Rozjímání** (meditatio) - lámeme chléb, rozléváme do kalíšků. Rozjímání je hloubáním ve kterém se člověk ptá a hledá odpovědi, naslouchá, promýšlí prostředí a historické okolnosti, dohledává souvislosti, pojmenovává si hlavní osoby, vnímá výrazy vyjadřující pocity, obrazy, rozhodující skutky, klíčová slova a souběžné či podobné texty. Pak sem patří **modlitba** (oratio) - společná modlitba, jako odpověď na text či modlitba přímo textem, souvisejícím žalmem či slovy Pánovými. Následně přiblížení se Božímu tajemství, **společné chvíle s ním** a v jeho chrámu (contemplatio). Nahlížení do tváře v úzkém společenství. Někdo přijde, potřebuje naše slova a nebo pomoc. A my víme, že v něm přišel Pán. A při Večeři Pánově je to ta chvíle, kdy jsme spolu u stolu, jeden druhému tváří v tvář. Sdílíme tajemství těla a krve Kristovy. A pak **jdeme** a je z nás vidět Kristus. (visitatio a nebo actio) Či vidíme Krista na druhých. Je to doslova navštívení, protože je tu i čin. Při Večeři Pánově je to poslání, se kterým se rozcházíme.
Amen

Bože, Otče náš,
Smíme tě slyšet z našich úst, jaký zázrak!
Smíme o tobě přemýšlet a rozjímat podobně, jako lámeme chléb či rozléváme víno
Smíme se k tobě obracet jako děti
Smíme s tebou být u jednoho stolu a ty jsi v nás a my v tobě.
Smíme vykročit do tohoto světa a najednou máme, co dát.

Proto Tě prosíme s důvěrou:
Rozpomeň se na nás, Hospodine! Smiluj se nad námi!
Nad námi na pomezí hranic Turecka a Řecka, nad námi v Evropě.
Postav nás na nohy, zvedni ze všech pošetilostí,
podrž nás ve smutku,
dej svůj pokoj do rodinných vztahů,
nauč nás laskavě a otevřeně vyjednávat.
Doved' nás do cíle věcí, které se zdají nedosažitelné.
Vyved' nás za hranice všednosti, abychom se potkali s těmi, kteří Tě neznají
a doved' nás společně až do svého nebeského království.

Prosíme o to skrze našeho Pána, Ježíše Krista,
který s tebou a s Duchem Svatým žije a kraluje
po všechny věky věků. Amen.

⁵ Modlit se Písmem, Christopher Hayden, Karmelitánské nakladatelství, 2004